

22130099

HUNGARIAN A: LITERATURE – STANDARD LEVEL – PAPER 1
HONGROIS A : LITTÉRATURE – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
HÚNGARO A: LITERATURA – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Wednesday 8 May 2013 (morning)

Mercredi 8 mai 2013 (matin)

Miércoles 8 de mayo de 2013 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Írjon irodalmi elemzést az alábbiak közül az **egyik szövegről!** Elemzésében mind a két segítő kérdésre válaszolni kell!

1.

Oroszlán

A legszörnyűbb napok is kezdődhetnek vidáman. Pácsót, a szobrászt megbízta egy pasaréti üzletember, hogy készítsen a háza tetejére egy oroszlánt. Az üzletember – Borteleki Géza – Oroszlán jegyben született, és azt akarta, hogy a szobor ugró oroszlánt ábrázoljon. A szobrász hümmögött, ez olyan hatást keltene, mondta, mintha az oroszlán az utcán sétálókra
5 vetné magát, és statikailag is nehéz megoldani. Lehetne tartórudat illeszteni a hasába, de így gombostűre tűzött bogárra emlékeztetne. Mi lenne, ha nem ugrana az oroszlán, hanem csak ülne méltóságteljesen.

Borteleki elgondolkozott. [...] Visszaült, és azt mondta, mi lenne, ha az oroszlán szolgálna.

Pácsó megdermedt, jézusom. Nem lehetett könnyen kihozni a béketűrésből. Gyerekkorában
10 sokat gondolkodott egy üvegen a spájzban¹: pácsó, az volt ráírva, míg aztán kiderült, hogy az nem „pácsó”, hanem „pác-só” – innen kapta testvéreitől a becenevét. Igen, volt Pácsóban valami egészséges, mediterrán tunyaság, ami megóvta attól, hogy fölöslegesen felhúzza magát.

Borteleki könyörgő tartásban térdre ereszkedett, husikás kezét csuklóból begörbítette, a csillár felé fordította piros arcát.

15 Nem lenne jobb inkább így?, mondta Pácsó, és ő is bemutatott egy élőképet: öleb eldobott labda után kap.

A kertész döbenten nézett befelé a teraszról.

Nem, mondta Borteleki, az ő oroszlánja ne kapkodjon, csak szolgáljon, várja a szigorú parancsot. Újra alázatos testtartást vett fel, ápolt kezét fölemelte, szemét kifordította,
20 most egy kicsit lihegett is.

A szobrász bólított, szóval erről lenne szó: pitiző² oroszlán. [...]

Értem, mondta a szobrász, pitiző oroszlán lógó nyelvvel. Nem kell, hogy kilógjon a nyelve.

Pácsó közel érezte a megoldást. Csak egy kicsit dugja ki?

Borteleki kitolta a nyelvét: így, mondjuk, ejjije.

25 A szobrász felállt. Gondolkozik, hamarosan jelentkezni fog a tervekkel és a költségvetéssel.

Busszal ment át a Lánchídon. A kőoroszlán talapzatán szemébe szökött a művész aranyozott neve: Marsalkó, állítólag öngyilkos lett a nyelvetlen oroszlánok miatt. Egy gyerek megkérdezte az anyját, miért van odaírva, hogy „marslakó”; Pácsónak ettől fanyar jókedve támadt, olyan didergős jókedv, mintha tudta volna, hogy ezt az utat sose felejtí el. Átszállt a
30 piros hetesre, és ott már olyanokat olvasott, hogy „ne álljon az ajtó elé, mert zavarja a vezetőt a *kiáltásban*”; aztán a „7-173 gyors” táblát „hét mínusz százhetvenhárom gyros” – nak látta – az ugyebár mínusz százhatvanhat gyros, mínusz százhatvanhat gyroson száguldanak a Blaha Lujza tér felé, de azt is jelentheti, hogy valaki ennyiszer nem evett gyrost, ennyi gyrosszal van mínuszban.

- 35 A Keletinél ide-oda dülöngélve, farát dobálva fékezett a busz a megállóban, Pácsó közeledett az otthonához, valójában a végzet közeledett hozzá. Kávét tesz fel, gondolta, bekapcsolja a zenét, leül az asztalhoz, először lopakodó, alvó, futó, játzó, ülő – vagyis hagyományos, konvencionális oroszánokat rajzol, majd jönnek a rendhagyó példányok: [...], végül pedig alázatosan kuncsorgó, szolgáló, pitiző oroszán, aki (vagy ami) lehetőleg hasonlít majd Borteleki Gézára. Pácsó jó
- 40 szobrász volt, fejben máris ügyes vázlatokat készített. A következő megállónál kellett leszállnia. Lila felhők torlódtak az égre, és ahogy az lenni szokott így áprilisban, már csapkodta is az eső a busz tetejét. Az emberek a járdán ernyőt nyitottak, behúzódtak a kapuk alá, a szél a járdára verte a fáról a szirmokat. A hatalmas ablaktörő sikongva csapkodott jobbra-balra, úgy nyargaltak végig a Thököly úton, mintha a vihar elől menekülnének.
- 45 Az egész nagyon gyorsan játszódott le. A sofőr fékezni próbált, a busz megvonaglott, csúszni kezdett a nedves úton, és bevágódott a megállóban várakozó tömegbe. Pácsó látta a sikoltó szájakat, a hadonászó karokat, a ruhabolt felrobbanó kirakatüvegébe zuhanó testeket, de nem hallott semmit. Ólmos, néma, közegben fürta magát előre.
- 50 Elállt az eső, a szétszaladó felhők közötti fehér hártján átfénylett a nap. Nemsokára kék lesz az ég, beragyogja a tavasz az utcákat, aztán majd este lesz, holdfény fekszik a tetőkre. Az ég végtelen könnyel folytatja mozgalmas, meteorológiai életét.

Garaczi László, *Gyarmati nő* (2005)

¹ spájz: éléskamra
² pitiző: könyörög, kéreget

- (a) Mi a novellarészlet alaptörténete, s ennek alapján a mű üzenete?
- (b) Elemezze, hogy milyen funkciót töltenek be a szövegben szereplő szójátékok?

2.

Élhettem volna gyönyörűen

- Élhettem volna gyönyörűen,
 megvolt a képességem rá,
 hogy derűs legyen az estém és
 egyetlen órám teltén se zokogjak.
- 5 Most hurkot dobnak rám az éjszakák,
 véreim torkomra csavarodnak.
- Ha keserű vagyok, ki keserít?
 Élem az életemet,
 kenyér és szerető mindig kerül,
- 10 bor se hiányzik poharamból.
- Nem vagyok elhagyatottabb, mint az izzadtan hadonászók,
 a bádogtenyerűek,
 a nyirkos szalmazsákon alvók.
 Ha csavargok az országutakon
- 15 és egy falusi kocsmában
 rákönyökölök a pultra,
 nem írják elő törvények, hogy
 ottmaradjak-e végleg,
 vagy virradatkor
- 20 nekivágjak az országutnak újra.
- Élhettem volna gyönyörűen,
 de a madarak tenyeremben költik ki fiókáikat,
 s az utakat
 valaki lábamhoz kötözte.
- 25 Élhettem volna gyönyörűen,
 de most a házak énbennem épülnek
 és dübörögve énbennem dőlnek össze.
 Valaminek az eszköze vagyok,
 mindig magamon érzek egy égő, nagy szemet,
- 30 s hanyódom erre-arra, pedig
 élhettem volna gyönyörűen.

Ladányi Mihály, *Csillagok kutyaláncon* (1970)

- (a) Milyen életérzést fogalmaz meg a költő a versben?
- (b) Milyen alakzatok (ismétlés, ellentét) teremtenek szerkezeti és gondolati kapcsolatot a verssorok és a mű egésze között?